

БРОЈ 10 ЛЕПТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Страх од Енглеске

Цирих, 11 окт.

Професор Вегенер објавио је у „Локал Анцајгеру“ нови чланак којим отвара очи својим суграђанима о снази енглеске војске. Овим речима обраћа се Вегенер Немцима у позадини:

„Како се усуђујете, у таквим данима, да говорите и мислите о другим стварима него о битки у Фландрији? Ви се препирете о парламентаризму или о томе да знате, да ли је ратни зајам добро пласиран, о цени масла и о миру, уместо што би требали, узбуђени и без даха, да мислите на место, где се ваши оцevi, синови, мужеве и браћа ваша боре! Ова је битка највећа, најстрашнија у целом овом рату. Она није још завршена, како ви то вероватно мислите; она је тек почела. Енглези, са страшном енергијом која их карактерише, још раде на остварењу свога циља, који се састоји у томе, што ће разорити наше сумаренске базе и тако добити рат. Когод види жестину којом се они боре, когад познаје њихов карактер и жртве које они подносе у крви и новцу, зна добро шта чека побеђенога, ако они икада победе.“

РАТ И МИР

На први мах је врло необична појава различан морал и различно схватање код двеју група зараћених држава. Док се код Савезника, истрајно и без изузетка, тражи рат до краја и сматра за велеиздају, рад на закључењу привременог мира, дотле група Централних Сила, укупно и понаособ, прихвата сваки предлог да се приступи преговорима за мир и, у последње време, узима иницијативу за закључење мира, резолуцијама у Рајхстагу, унутрашњом борбом и кризама. А у јавности агитација за мир допуштена је и препоручена у тој мери, да на нас, који друкчије мислимо данас о миру, она чини утисак неког нарочито слободног писања, које нас изненађује.

Два су очевидно различна периода те немачке акције за мир: први, кад је понудила Споразуму мир са свима својим савезницима, а други, кад она покушава да са ма којим од савезника изоловано ступи у преговоре, да неко, тако рећи, повуче ногом. Пошто је први њен предлог, као непотпун и без основне садржине, одбијен, она га је подгревала акцијом своје социјалистичке већине у Штокхолму а затим Папином нотом. То су два времена по којима се види, да Немачка искрено инсистира да се дође до преговора за мир; она у том наваљивању

није пошла ни стопу унапред и само је могла тим перипетијама да још мало заварава војску и народ.

Да ли је у новом периоду, у покушајима за засебни мир, Немачка имала каквог успеха? Као што је најприродније она је најпре покушала код Енглеске, као најмеродавније у том питању. То је било наводацијски у Штокхолму, кад је немачки посланик дотурио Енглеској, да је Немачка готова да је потпуно задовољи у белгијском питању, и да ће се са Француском лако доћи до споразума што се тиче Алзаса и Лорена. Ова дошаптавања нису нису хтели ни да чују у Енглеској. И Француској је дотурено до ушију, да би био могућан засебан, тајан разговор у Швајцарској, али је поносита република, на тајне предлоге, јавно одговорила да ће она умети да победи све замке сличне врсте. А већ познати су толики и разнолики покушаји да се закључи засебан мир са Русијом, од којих су сви, брзо и лако, пропали, крај све немачке агитације. Бугарски покушај са засебним миром са Румунијом једва је вредно и помињати и ако би, како изгледа, Централне Силе, као за почетак, биле и тиме задовољне. — Тако Немачка ни у овом другом периоду, у периоду интрига, није имала више успеха него раније; на-

против овде је доживела и срамоту.

Који ће бити трећи период на путу ка закључењу мира? Онај који треба. Немачка ће тражити мир, кад буде, на степеницама којим иде у том питању, сишла на најдоњи степен. После тобожњег поноситог предлога за мир, која она нуди као милост, дошле су успахирене интриге, којима би желела преваром да се приближи миру, а после овога доћи ће молба. Тада ће се моћи разговарати, јер ће тада бити немачки империјализам побеђен.

А шта ми мислимо о рату и миру? Сви ми најтоплије желимо скорни мир. Али ми знамо да нема ни највише измученог српског војника, који би пристао да све његове досадашње патње, његове и његових, да све наше огромне жртве буду узалуд. И зато ми тражимо мир, којим ће бити рестаурирана Србија, онаква каква је створена на Крфу, каква она за све нас јесте: уједињена Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца.

С. С.

ЗВЕЗДИЦЕ

Сваки разно схвата националну пропаганду и различно је врши. Али, кад је човек сувише ревностан... Један чиновник сликао се са неким Туркињама са чалмом око главе!

Гаргантуа

ОДГОВОР ШАПАТОМ

Берн, 11 окт.

Немачки листови објављују на видном месту примедбу Вилмозу, којим је пропратио упис седмог ратног зајма.

Кајзер нарочито наглашава: „Крајњи резултати овога зајма сачињаваће један део одговора немачког народа председнику Вилзону.“

РАД ПРАВДЕ

Атина, 11 окт.

Посланик Стратос узео је у Скупштини реч да одбије оптужбе, које су управљене на њега, и да докаже да он није никада издао своју отаџбину.

Г. Вензелос, прекидајући га, приметио му је, да је Константин, у фебруару 1915., пред њим рекао:

„Ако напустим неутралност, шта ћу онда одговорити Кајзеру?“ Министар унутрашњих дела г. Репу-

лис прича да је Константин рекао:

„Пре бих се убио него што би се био против Немачке.“

Министар спољних послова г. Политис изјавио је да је, за време једне министарске седнице, било одлучено да се материјално помаже Србија, али да су се Метакса и Ексадактилос противили да се о томе извести писмено српска влада.

Посланик Гуинис приметио је на ово да је грчка врховна команда поставила шпијуне по Македонији, који ће извештавати Немачку о покретима савезничких трупа.

ШВАЈЦАРСКА И РАТ

Цирих, 11. окт.

Земљорадници из циришког кантона тражили су да се одложи рок, када ће се позвати војници из те области. Главни командант швајцарске војске, генерал Виле, одбио је то тражење овим речима:

„Ступањем Америке у рат увећала се могућност, да рат добије нов и последњи полет идућег пролећа. Ако је тако, онда је опасност, да будемо и ми увучени у овај рат, сада већа него икада. Зато се, разуме се, морамо оружати и спремити. Због многобројних останава, одобрених зем-

љорадницима, спремање трупа за случај рата, трпело је у великој мери, и зато је наша дужност да предочимо евентуалност, да морамо трупе држати под оружје дуже него што је то предвиђено.“

ЗАШТО НЕ

Цирих, 11 окт.

Пангерманисти су одржали конгрес у Каселу. Председник Клас, генерал фон Либерт и фон Битенхоф-Шел, адмирал Грабов и други држали су ватрене говоре, који су сви завршени резолуцијом да Немачка добије обалу Фландрије, Брис, Лонгви, Курландију, Литванију, Пољску и опште проширење немачких граница на истоку и западу.

Ова резолуција осуђује формулу мира, коју је донела већина, и тражи најзад, да Немачка задржи сву Белгију, ако мисли да остане заиста независна од Енглеске.

ЖЕНЕ У РАТУ

Амстердам, 11 окт.

Из Берлина јављају, да број жена, које у Немачкој раде индустријске и земљорадничке послове непрестано расте. У јануару 1917 било их је 3,948,349, у фебруару 4,211,390 у мају 4,293,482 и у јуну 4,600,851.

Немачка писма

Преписка, која је пре кратког времена нађена код немачких војника, који су заробљени код Вердена, пуна је скупоцених података о невољи која данас влада у Немачкој. Сва ова писма говоре о врло рђавом здравственом стању и о страшној оскудици, коју трпи немачки народ. Најчешће су жалбе због епидемије, која је обухватила готово сву царевину и немилосрдно коси варошко и сеоско становништво. Дизентерија која се појавила због рђаве хране и услед велике оскудице у најпотребнијим животним намирницама; дизентерија, каква се не памти, бесни нарочито у Берлину, Келну, Милхајму, Старгарду, Алтони, Висбадену, Грину, Бермиу, Полкову, Штетину и у многим другим местима. Права Божја казна!

Ево неколико извода из тих писама:

Бирштат, 6 авг. 1917

Мислим да се примиче крај. Даље се тако не може, јер и људи у унутрашњости неста-

ју такође. У Манхајму већ одавно влада дизентерија. Забрањено је пролазити улицама где влада зараза. Ево је сада и у Бирштату. Мати јако страхује, јер многи свет умире. Људи падају као муве.

Губен, 10 авг. 1917.

Драги брате,

Нема дана кад неко од нас не умре од дизентерије. Само се то не зна изван вароши.

Губен, 9 авг. 1917.

Данас опет неколико мртвих. И то још увек од дизентерије. Страшно!... На жалост, једнако ће овако трајати догод буде била таква храна. Ни трунке масти нема у нама.

Лихтенберг, код Берлина, 1. авг. Рат је све преокренуо. Па и овде код нас, никако више не иде. У ствари не знамо више како да се помогнемо. Свауда ћеш наћи само карте и ништа друго. Једном речи, овде у Немачкој влада права глад. Људи имају још само снаге да се вуку од места до места. Готово сви су болесни. Стра-

зна дизентерија влада у Берлину и у околини.

Полнов, 15 септ.

У Јацингену умрло је 72 лица од дизентерије.

Али није само дизентерија, која коси нашег непријатеља. Патње и невоље, услед недо-вољне и врло рђаве хране, чине те су све чешћи случајеви колере и тифуса. Четвртина нађених писама говоре о њима.

Мајанс, 17 септ.

Има неколико дана како су се појавили код нас колера и тифус, тако да је полиција забранила пролаз кроз улице, у којима влада зараза.

Голуб, 25 септ.

У Грандојду и Торну људи умиру од колере. Ма смо уверени да ће доћи и код нас. Боже мој, умрети сада или доцније...

Треба знати, да ови кратки изводи дају и сувише бледу непотпуну слику оне несреће, која је снашла Немачку. Многе ствари пребрисала је цензура. Али ово мало што је дошло до нас јасно говори о исцрпљености немачког народа и објашњава нам зашто тако усрдно жели мир.

НАГРАДА

Цирих, 11 окт.

Беда, која се тако брзо шири у аустријској престоници, нарочито је погодила ратне инвалиде. Тако се у Бечу врло често виђају војници где просе по улицама и по кућама.

Инвалиди добијају само 20 круна месечно а нема никаквог више старања о њима. — Социјалстичка штампа, која објављује ова скандалозна факта, каже, ако се не донесе брзо нов закон да би се помогло ратним инвалидима, Беч ће бити преплављен читавом војском бедних просјака, послатих са фронта.

Рат до победе

Париз, 11 октобра

Одговарајући на више интерпелација о општој владиној политици, председник владе г. Пенлеве изразио је уверење, да ће Савезници победити. Он је нарочито истицао потврду да се рат настави свима средствима, употребом свих савезничких извора. Тада ће њихова моћ бити у стању све да сруши и дан победе необично ће се приближити. — По свршетку дискусије Скупштина је са 368 против 95 гласова одбила прост прелаз на дневни ред, на који влада није пристала, а дизањем руку усвојила је дневни ред г. Метиса, који гласи: »Само најтешња сарадња свих Савезника може осигурати победу и довести до трајног мира«. — Скупштина је упутила честитке савезничким војскама.

Једна српска служба

Волос, 8 окт.

Врло величанствена и врло озбиљна била је служба, коју је јуче одслужио у храму Вазнесења српски архимандрит и професор у овдашњој гимназији, а доктор теологије народн. универзитета нашега. Озбиљна, не због златнога украса свештеникова или црк-

ПРОТИВ ШПИЈУНА

Њујорк, 11 окт.

Истрага се и даље води над редакцијама немачких листова, који излазе у Сједињеним Државама.

Управа пошта, после ове истраге, одбила је поштански пренос свих листова на немачком језику.

ОТО БАУЕР

Базел, 11. окт.

Из Беча јављају, да је вођ аустро-мађарских социјалиста доктор Ото Бауер стигао у Беч, пошто је провео три године у ропству у Русији. Прерата, Ото Бауер уређивао је недељни часопис »Дер Камф« (Борба), и у њему бранио интернационални социјализам у најекстремнијем облику. У почетку рата позват је под заставу и као војник заробљен у првим борбама у Галицији, новембра 1914.

После руске револуције доктор Бауер је ослобођен ропства и примљен у петроградски савет радника и војника, где ја играо важну улогу ширећи пацифистичке идеје у корист Централних Сила. Провизорна Влада издала је наредбу да се доктор Бауер размеи за другог заробљеника сличне вредности.

Занимљиво је да је сутрадан, после његовог доласка у Беч, доктор Бауер примљен у аустроугарском министарству спољних послова од графа Чернина, који је с њим дуго разговарао о стању у Русији.

Из Беча јављају још, да је доктор Бауер добио место у »руској секцији« у аустроугарском министарству спољних послова, где ће он бити као једна врста искусног саветодавца нарочито у политици која се води да би се појачала акција социјалиста максималиста у Русији и на тај начин ослабила политика г. Керенског.

вене песме, али са завршетком у четири гласа. Умљно, заносно, узбудљиво певање, певање које изазива скрушеност. Певање које ти говори души и уздиже ти је божанству! Певање које не допушта да будеш радознао и да одговараш!... Певање у истини достојно храма Божјега!...

И питајте — не чекајући, разуме се, одговора:

— Волос, наш град изврсно песнички, с одеоном, концертима и т. д., с осећајем више мање песничким, зашто да нема и он у једној бар цркви певање у четири гласа? Наши у осталом најбољи певачи, чекају само један миг одборника. Шта кажу господа одборници, особито новонабрани одборници? Не покушавају!... („Тахидромос“ из Волоса од 2 октобра.)

НЕШТО СВЕСТИ

Цирих, 11 окт.

Посланик Рајхстага, независни социјалиста Хајне, држао је јуче на једном збору у Берлину говор о миру основаном на измирењу.

Том приликом Хајне је изјавио: »Још у напред треба осудити сваку анексију, јер би нас она приморала да наставимо наоружање које би нас довело до пропасти, а миру, који би се оснивао на анексији, стално би следовала крајња несрећа. На другој страни пангерманисти уде нашем савезу с Аустријом. Време је, да немачки народ реагира против роњења пангерманиста.«

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Париз, 11 окт.

Француски званичан извештај гласи: Француски напад развија се под сјајним околностима. Првим налетом узета је линија Фрити и Боери. Мало затим утврђење Мемезон (на центру) пало је у наше руке. Ту су Французи сузбили свеже немачке резерве и продрли три и по километара у дубину. Губитци немачки су велики. Заробили смо 7500 људи. Огроман материјал заплена је; до сада је избројано 25 тешких и пољских топова.

И поред рђавог времена авијатика је врло смело вршила своју улогу.

ПРВИ СНЕГ

Цирих, 11 окт.

Јављају о великој хладноћи у целој средњој Европи. Снег је падао у Тирингу, у Чешкој, у Тиролу, на Карпатима и у многим крајевима Швајцарске.

Нарочито се јавља за јаке мразове на руском северном фронту. Зима је почела врло рано и омета започете операције.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ПАРИЗ. — »Њујорк Хералд« тражи, да се одмах сазове савезничка конференција која ће одлучити да се конфискују велика немачка имања у Европи, у Сједињеним Државама и у Јужној Америци, као залога за плачке, које је Немачка извршила у Француској, Белгији, Пољској, Русији, Србији и Румунији.

ПЕТРОГРАД. — Наредио је растурање средишног одбора руске Поморске Лиге.

АТИНА — Из Рима јављају »Патрису«, да је Керенски наредио да се Дума распусти.

ЛОНДОН. — Из Вашингтона телеграфишу да је због нових мера предузетих од савезника против сумарена, премија осигурања смањена је за 25 од сто за све лађе, које иду од Сједињених Држава за Европу.

АМСТЕРДАМ. — Бивши професор килског универзитета Јохан Леман Хохенберг, који је осуђен на годину дана затвора због увреда пруском официјарском кору, ухапшен је у Штутгарту. И ако је још јуна 1915 над њим изречена пресуда, професор Хохенберг успео је да се све до данас сакрије од полиције.

ОДЕСА. — У разговору са једним руским новинаром, г. Таке Јонеско рекао је, да је уверен да Русија никада неће пристати на засебан мир. Што се тиче Румуније, она и не сања о миру и мисли само на рат. — Рат може трајати још неко време, али је победа сигурна. Мир ће вероватно бити идуће године. У сваком случају тим миром биће срушена војна моћ Немачке.

ВАШИНГТОН. — Хавазова Агенција јавља: Председник Вилзон, примивши организаторе покрета за патриотско васпитање, држао говор у коме је изјавио, да Американци, који говоре о миру пре времена, заборављају да би он значао слом демократских идеала.

АМСТЕРДАМ. — »Генерал Анцајгер« јавља, да се проноси вест, да ће доктор Хелферих, због незадовољства, које непрестано расте у посланичким круговима према њему, поднети оставку, ако не одмах а оно у сваком случају за кратко време.

ЊУЈОРК. — Три морнара са немачке лађе »Дибелес« као и њихови саучесници осуђени су на две године затвора и на хиљаду долара новчане казне, што су покушали да потопе лађу.

ПАРИЗ. — Код Борбон ле Бен наших пет авиона опколили су један цепелин и натерали га да се спусти. По сада је заробљена и није се сетила да уништи дирижабл. Стража у Тулону јавља за други један цепелин, да је био јако поремећен и летео готово у вертикалном стању према југу. Авиони су га гонили, али су због ноћи морали да одустану од гоњења. Мисли се да је овај цепелин пао у море.

МОНТЕВИДЕО. — На митингу у корист Савезника било је сто хиљада лица. Председник републике и министар спољних послова држали су говоре, који су врло бурно поздрављени.

СОЛУН. — Биро Црвеног Крста из Женеве јавља: »Пошто је Швајцарска Влада због веома отежаног увоза животних намирница од 1. окт. м. забранила у опште њихов извоз из Швајцарске у иностранство, то ни нама није више дозвољено, да шаљемо пакете заробљеницима за рачун приватних пољљалаца. — Засад се шаљу само колективне пошиљке за званичан рачун за поједине заробљеничке логоре, а не зна се ни за ову врсту пошиљака докле ће бити дозвољене.«

Према томе обуставља се одмах свако примање новца са њалозима за пошиљање пакета заробљеницима од стране приватних особа, а већ сад предочавамо да ћемо, можда бити принуђени, да нам и све, у међувремену упућене нам суме, ставимо на расположење, да их вратите улагачима.«

АТИНА. — Из Рима јављају »Патрису«, да је Керенски наредио да се Дума распусти.

ЦИРИХ. — Централни одбор странке немачких прогресиста одобрио је поступак њених чланова, који су посланици у Рајстагу. Одбор се формално изјаснио за мир који би задовољио све.

ШТОКХОЛМ. — »Социјал Демократен« пише, да је штокхолмска полиција протерала немачког поданика Рондуфа, код кога је у подруму откривен депо оружја истога модела, који је данас у употреби у немачкој војсци.

БЕРН. — »Рајнер Цајтунг« јавља да је последња посета Кајзерова у Софији имала за циљ да примора Бугаре да нападну свом снагом војску генерала Сараја.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ 10. октобра обострана повремена ватра.

МАЛИ ОГЛАСИ

Нова американска ЗУБНА КЛИНИКА Др. Параскевопулоса

Препоручује своју нову американску зубну клинику. Једини атеље где се могу начинити американске десни са зубима без непца. Клиника се налази у Егнатјевој ул. бр. 357. За г.г. српске официре и војнике нарочито попуст. 6-12